

Rāmayanam Nārada Vākyaṃ

tapah svādhyāya niratam tapasvī vāgvidām varam |
nāradam paripapraccha vālmīkiḥ muni puṅgavam ||
kaḥ nu asmin sāmpratam loke guṇavān kaḥ ca vīryavān |
dharmajñāḥ ca kṛtajñāḥ ca satya vākya dhr̥ḍha vrataḥ ||
cāritreṇa ca ko yuktaḥ sarva bhūteṣu ko hitaḥ |
vidvān kaḥ kaḥ samarthaḥ ca kaḥ ca eka priya darśanaḥ ||
ātmavān ko jita krodho dyutimān kaḥ anasūyakaḥ |
kasya bibhyati devāḥ ca jāta roṣasya saṃyuge ||
etat icchāmi aham śrotum param kautūhalaḥ hi me |
maharṣe tvam samartha'si jñātum evam vidham naram ||
śrutvā ca etat trilokajño vālmīkeḥ nārado vacaḥ |
śrūyatām iti ca āmaṅtrya prahr̥ṣṭo vākyaṃ abravīt
bahavo durlabhāḥ ca eva ye tvayā kīrtitā guṇāḥ |
mune vakṣyāmi aham buddhvā taiḥ uktaḥ śrūyatām naraḥ ||
ikṣvāku vaṃśa prabhavo rāmo nāma janaiḥ śrutaḥ |
niyata ātmā mahāvīryo dyutimān dhṛtimān vaśī ||
buddhimān nītimān vāṅgmī śrīmān śatru nibarhaṇaḥ |
vipulāṃso mahābāhuḥ kaṃbu grīvo mahāhanuḥ ||
mahorasko maheṣvāso gūḍha jatruḥ arindamaḥ |
ājānu bāhuḥ suśīrāḥ sulalāṭaḥ suvikramaḥ ||
samaḥ sama vibhakta aṅgaḥ snigdha varṇaḥ pratāpavān |

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

pīna vakṣā viśālākṣo lakṣmīvān śubha lakṣaṇaḥ ॥
dharmajñāḥ satya sandhaḥ ca prajānām ca hite rataḥ ।
yaśasvī jñāna saṃpannaḥ śuciḥ vaśyaḥ samādhimān ॥
prajāpati samaḥ śrīmān dhatā ripu niṣūdanaḥ ।
rakṣitā jīvalokasya dharmasya pari rakṣitāll
rakṣitā svasya dharmasya sva janasya ca rakṣitā ।
veda vedāṅga tattvajño dhanur vede ca niṣṭhitaḥ ॥
sarva śāstra artha tattvajño smṛtimān pratibhānavān ।
sarvaloka priyaḥ sādhuḥ adīnātmā vicakṣaṇaḥ ॥
sarvadā abhigataḥ sadbhiḥ samudra iva sindhubhiḥ ।
aryaḥ sarvasamaḥ ca eva sadaiva priya darśanaḥ ॥
sa ca sarva guṇopetaḥ kausalya ānanda vardhanaḥ ।
samudra iva gāmbhīrye dhairyeṇa himavān iva ॥
viṣṇunā sadṛśo vīrye somavat priya darśanaḥ ।
kāla agni sadṛśaḥ krodhe kṣamayā pṛthvī samaḥ ॥
dhanadena samaḥ tyāge satye dharma iva aparaḥ ।
tam evam guṇa saṃpannam rāmam satya parākramam ॥
jyeṣṭham śreṣṭha guṇaiḥ yuktam priyam daśarathaḥ sutam ।
prakṛtīnām hitaiḥ yuktam prakṛti priya kāmyayā ॥
yauva rājyena saṃyoktum aicchat prītyā mahīpatiḥ ।
tasya abhiṣeka sambhārān drṣṭvā bhāryā atha kaikayī ॥

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

pūrvam datta varā devī varam enam ayācata |
vivāsanam ca rāmasya bharatasya abhiṣecanam ||
sa satya vacanāt rājā dharma pāśena samyataḥ |
vivāsayāmāsa sutam rāmam daśarathaḥ priyam ||
sa jagāma vanam vīraḥ pratijñām anupālayan |
pitur vacana nirdeśāt kaikeyyāḥ priya kāraṇāt ||
tam vrajantam priyo bhrātā lakṣmaṇaḥ anujagāma ha |
snehāt vinaya saṃpannaḥ sumitra ānanda vardhanaḥ ||
bhrātaram dayito bhrātuḥ saubhrātram anu darśayan |
rāmasya dayitā bhāryā nityam prāṇa samā hitā ||
janakasya kule jātā deva māyeva nirmītā |
sarva lakṣaṇa saṃpannā nārīṇām uttamā vadhūḥ ||
sītāpya anugatā rāmam śaśinam rohiṇī yathā |
pauraiḥ anugato dūram pitrā daśarathena ca ||
śṛṅgibera pure sūtam gaṅgā kūle vyasarjayat |
guham āsādyā dharmātmā niṣāda adhipatim priyam ||
guhena sahito rāmo lakṣmaṇena ca sītayā |
te vanena vanam gatvā nadīḥ tīrtvā bahu udakāḥ ||
citrakūṭam anuprāpya bharadvājasya śāsanāt |
ramyam āvasatham kṛtvā ramamāṇā vane trayāḥ ||
deva gandharva saṃkāśāḥ tatra te nyavasan sukham |

Rāmayanam Nārada Vākyaṃ

citrakūṭam gate rāme putra śoka āturaḥ tathā ||
rājā daśarathaḥ svargam jagāma vilapan sutam |
gate tu tasmin bharato vasiṣṭha pramukhaiḥ dvijaiḥ ||
niyuḡyamāno rājyāya na icchat rājyam mahābalaḥ |
sa jagāma vanam vīro rāma pāda prasādakaḥ ||
gatvā tu sa mahātmānam rāmam satya parākramam |
ayācat bhrātaram rāmam ārya bhāva puraskṛtaḥ ||
tvam eva rājā dharmajña itī rāmam vacaḥ abravīt |
rāmo'pi paramodāraḥ sumukhaḥ sumahāyaśāḥ ||
na ca icchat pitur ādeśāt rājyam rāmo mahābalaḥ |
pāduke ca asya rājyāya nyāsam dattvā punaḥ punaḥ ||
nivartayāmāsa tato bharatam bharata agrajaḥ |
sa kāmam anavāpya eva rāma pādā upasṛṣan ||
nandi grāme akarot rājyam rāma āgamana kāmḡṣayā |
gate tu bharate śrīmān satya sandho jitendriyaḥ ||
rāmaḥ tu punaḥ ālakṣya nāgarasya janasya ca |
tatra āgamanam ekāgro daṇḡakān praviveśa ha ||
praviśya tu mahā araṇyam rāmo rājīva locanaḥ |
virādham rākṣasam hatvā śarabhaṃgam dadarśa ha ||
sutīkṣṇam ca api agastyam ca agastya bhrātaram tathā |
agastya vacanāt ca eva jagrāha aindram śarāsanam ||

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

khadgam ca parama prītaḥ tūṇī ca akṣaya sāyakau |
vasataḥ tasya rāmasya vane vana caraiḥ saha ||
ṛṣayaḥ abhyāgaman sarve vadhāya asura rakṣasām |
sa teṣām prati śuśrāva rākṣasānām tathā vane ||
pratijñātaḥ ca rāmeṇa vadhāḥ samyati rakṣasām |
ṛṣīṇām agni kalpānām dandakāraṇya vāsinām ||
tena tatra eva vasatā janasthāna nivāsinī |
virūpitā śūrpaṇakhā rākṣasī kāma rūpiṇī ||
tataḥ śūrpaṇakhā vākyaṭ udyuktān sarva rākṣasān |
kharam triśirasam ca eva dūṣaṇam ca eva rākṣasam ||
nijaghāna raṇe rāmaḥ teṣām ca eva pada anugān |
vane tasmin nivasatā janasthāna nivāsinām ||
rakṣasām nihatāni āsan sahasrāṇi catur daśa |
tato jñāti vadham śrutvā rāvaṇaḥ krodha mūrccitaḥ ||
sahāyam varayāmāsa mārīcam nāma rākṣasam |
vāryamāṇaḥ subahuśo mārīcena sa rāvaṇaḥ ||
na virodho balavatā kṣamo rāvaṇa tena te |
anādr̥tya tu tat vākyaṃ rāvaṇaḥ kāla coditaḥ ||
jagāma saha mārīcaḥ tasya āśrama padam tadā |
tena māyāvinā dūram apavāhya nṛpa ātmajau ||
jahāra bhāryām rāmasya ḡdhram hatvā jaṭāyuṣam |

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

gr̥dhraṃ ca nihaṭaṃ dṛṣṭvā hr̥tām śrutvā ca maithilīm ||
rāghavaḥ śoka saṃtāpto vilalāpa ākula indriyaḥ |
tataḥ tena eva śokena gr̥dhraṃ dagdhvā jaṭāyuṣaṃ ||
mārgamāṇo vane sītām rākṣasaṃ saṃdadarśa ha |
kabaṃdhaṃ nāma rūpeṇa vikṛtaṃ ghora darśanaṃ ||
taṃ nihaṭya mahābāhuḥ dadāha svargataḥ ca saḥ |
sa ca asya kathayāmāsa śabarīm dharma cāriṇīm ||
śramaṇām dharma nipaṇām abhigaccha iti rāghava |
saḥ abhya gacchan mahātejāḥ śabarīm śatru sūdanaḥ ||
śabaryā pūjitaḥ samyak rāmo daśaratha ātmajaḥ |
paṃpā tīre hanumatā saṃgato vānareṇa ha ||
hanumat vacanāt ca eva sugrīveṇa samāgataḥ |
sugrīvāya ca tat sarvaṃ śaṃsat rāmo mahābalaḥ ||
āditaḥ tat yathā vṛttaṃ sītāyāḥ ca viśeṣataḥ |
sugrīvaḥ ca api tat sarvaṃ śrutvā rāmasya vānaraḥ ||
cakāra sakhyam rāmeṇa prītaḥ ca eva agni sākṣikaṃ |
tato vānara rājena vaira anukathanam prati ||
rāmāya āveditaṃ sarvaṃ praṇayāt duḥkhitena ca |
pratijñātaṃ ca rāmeṇa tadā vāli vadhaṃ prati ||
vāliṇaḥ ca balam tatra kathayāmāsa vānaraḥ |
sugrīvaḥ śaṃkitaḥ ca āsīt nityam vīryeṇa rāghave ||

Rāmayanam Nārada Vākyaṃ

rāghavaḥ pratyayārtham tu dur̥ndubheḥ kāyam uttamam |
darśayāmāsa sugrīvaḥ mahāparvata sannibham ||
utsmayitvā mahābāhuḥ prekṣya ca asti mahābalaḥ |
pāda aṅguṣṭhena cikṣepa sampūrṇam daśa yojanam ||
bibheda ca punaḥ sālān sapta ekena mahā iṣuṇā |
girim rasātalam caiva janayan pratyayam tathā ||
tataḥ prīta manāḥ tena viśvastaḥ sa mahākapiḥ |
kiṣkimdhām rāma sahito jagāma ca guhām tadā ||
tataḥ agarjat harivaraḥ sugrīvo hema pingalaḥ |
tena nādena mahatā nirjagāma harīśvaraḥ ||
anumānya tadā tārām sugrīveṇa samāgataḥ |
nijaghāna ca tatra enam śareṇa ekena rāghavaḥ ||
tataḥ sugrīva vacanāt hatvā vālinam āhave |
sugrīvam eva tat rājye rāghavaḥ pratyapādayat ||
sa ca sarvān samānīya vānarān vānararṣabhaḥ |
diśaḥ prasthāpayāmāsa didṛkṣuḥ janaka ātmajām ||
tato gṛdhrasya vacanāt sampāteḥ hanumān balī |
śata yojana vistīrṇam pupluve lavaṇa arṇavam ||
tatra laṅkāṃ samāsādyā purīm rāvaṇa pālītām |
dadarśa sītām dhyāyantīm aśoka vanikām gatām ||
nivedayitvā abhijñānam pravṛttim ca nivedya ca |

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

samāśvāsya ca vaidehīm mardayāmāsa toraṇam ||
panca sena agragān hatvā sapta mantri sutān api |
śūram akṣam ca niṣpiṣya grahaṇam samupāgamat ||
astreṇa unmuktam ātmānam jñātvā paitāmahāt varāt |
marṣayan rākṣasān vīro yantriṇaḥ tān yadṛcchayā ||
tato dagdhvā purīm laṃkām ṛte sītām ca maithilīm |
rāmāya priyam ākhyātum punaḥ āyāt mahākapiḥ ||
saḥ abhigamya mahātmānam kṛtvā rāmam pradakṣiṇam |
nyavedayat ameyātmā dṛṣṭā sītā iti tattvataḥ ||
tataḥ sugrīva sahito gatvā tīram mahā udadheḥ |
samudram kṣobhayāmāsa śaraiḥ āditya sannibhaiḥ ||
darśayāmāsa ca ātmānam samudraḥ saritām patiḥ |
samudra vacanāt ca eva nalam setum akārayat ||
tena gatvā purīm laṃkām hatvā rāvaṇam āhave |
rāmaḥ sītām anuprāpya parām vrīḍām upāgamat ||
tām uvāca tataḥ rāmaḥ paruṣam jana saṃsadi |
amṛṣyamāṇā sā sītā viveśa jvalanam satī ||
tataḥ agni vacanāt sītām jñātvā vigata kalmaṣām |
karmaṇā tena mahatā trailokyam sa carācaram ||
sa devarṣi gaṇam tuṣṭam rāghavasya mahātmanaḥ |
babhau rāmaḥ saṃpahrṣṭaḥ pūjitaḥ sarva devataiḥ ||

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

abhyāṣicya ca lankāyām rākṣasa indram vibhīṣaṇam |
kṛtakṛtyaḥ tadā rāmo vijvaraḥ pramumoda ha ||
devatābhyo varām prāpya samutthāpya ca vānarān |
ayodhyām prasthitaḥ rāmaḥ puṣpakeṇa suhṛt vṛtaḥ ||
bharadvāja āśramam gatvā rāmaḥ satyaparākramaḥ |
bharatasya antikam rāmo hanūmantam vyasarjayat ||
punaḥ ākhyāyikām jalpan sugrīva sahitaḥ tadā |
puṣpakam tat samāruhya nandigrāmam yayau tadā ||
nandigrāme jaṭām hitvā bhrātr̥bhiḥ sahito anaghaḥ |
rāmaḥ sītām anuprāpya rājyam punaḥ avāptavān ||
prahr̥ṣṭo mudito lokaḥ tuṣṭaḥ puṣṭaḥ sudhārmikaḥ |
nirāmāyo hi arogaḥ ca durbhikṣa bhaya varjitaḥ ||
na putra maraṇam kecit drakṣyanti puruṣāḥ kvacit |
nāryaḥ ca avidhavā nityam bhaviṣyanti pati vratāḥ ||
na ca agnijam bhayam kimcit na apsu majjanti jantavaḥ |
na vātajam bhayam kimcit na api jvara kṛtam tathā ||
na ca api kṣut bhayam tatra na taskara bhayam tathā |
nagarāṇi ca rāṣṭrāṇi dhana dhānya yutāni ca ||
nityam pramuditāḥ sarve yathā kṛta yuge tathā |
āśvamedha śataiḥ iṣṭvā tathā bahu suvarṇakaiḥ ||
gavām koṭyayutam dattvā vidvabhyo vidhi pūrvakam |

Rāmāyanam Nārada Vākyaṃ

asaṃkhyeyam dhanam dattvā brāhmaṇebhyo mahāyaśāḥ ॥
rāja vaṃśān śata guṇān sthāpa iṣyati rāghavaḥ ।
cātur varṇyam ca loke asmin sve sve dharme niyokṣyati ॥
daśa varṣa sahasrāṇi daśa varṣa śatāni ca ।
rāmo rājyam upāsivā brahma lokam prayāsyati ॥
idam pavitram pāpaghnam puṇyam vedaiḥ ca saṃmitam ।
yaḥ paṭhet rāma caritam sarva pāpaiḥ pramucyate ॥
etat ākhyānam āyuṣyam paṭhan rāmāyaṇam naraḥ ।
sa putra pautraḥ sa gaṇaḥ pretya svarge mahīyate ॥
paṭhan dvijo vāk ṛṣabhatvam īyāt ।
syāt kṣatriyo bhūmi patitvam īyāt ॥
vaṇik janaḥ paṇya phalatvam īyāt ।
janaḥ ca sūdro api mahattvam īyāt ॥